

Učiteljski T O V A R Š.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi poli.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 18.

V Ljubljani 15. septembra 1871.

Tečaj XI.

Vabilo

k splošnemu učiteljskemu zboru, ki ga učiteljsko društvo za Kranjsko sklicuje za 27. t. m. v Ljubljani.

Dnevni red tega splošnega zbora bode ta-le:

1. Posvetovanje o učnih načertih za 1, 2, 3, 4 in večrazredne ljudske šole.*)

2. Učiteljsko društvo za Kranjsko naj bi tudi učitelje iz drugih slovenskih deželà sprejemalo za svoje družabnike.

3. Ali je želeti, da bi edini slovenski šolski list „Učiteljski Tovarš“ bolj pogosto izhajal kakor do sedaj, in kako bi se to doseglo.

4. Nasvétu k postavi o pravnih razmerah ljudskih učiteljev in o napravljanju in vzdrževanju ljudskih šol na Kranjskem.

Zborovati se bode začelo ob 9. uri dopoldne v mestni dvorani.

Zvečer ob 8. uri bode v Tavčar-jevi gostilnici učiteljska beseda z godbo in s petjem. Vstopnina 30 kr. Čisti dohodki namenjeni so društvu v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.

S tem zborom združena bode tudi mala razstava učnih pomočkov v sobah c. k. vadnice, v katero naj bi nemudoma poslali šolske stvari vsi, ki so jih za to kaj namenili.

Kdor hoče imeti prosto stanovanje, kakor tudi tisti, ki se želi od (25. sept. do 4. okt.) po znižani ceni na železnici voziti, naj to zadnji čas do 22. t. m. naznani odboru.

*) Glej učne črteže spodaj!

Ljubi tovarši, verli domači učitelji, vdeležujte se tega zbora obilno! Pokažimo, da nam je svoj stan pri sercu in da, tirjaje svoje pravice, želimo tudi po duhu časa napredovati!

28. t. m., t. j. drugi dan po splošnem učiteljskem zboru, bode **občni zbor** društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem ob 9. uri dopoldne v šolski sobi 3. razreda c. k. vadnice.

Na versti bode:

1. Pervosednikov ogovor.
2. Zapisnikarjevo in blagajnikovo sporočilo.
3. Posamni nasvétje pričnih udov.
4. Volitev (po §. 23. društvenih pravil) pervosednika, blagajnika in 7 odbornikov, od katerih stanuje $\frac{2}{3}$ v Ljubljani ali v bližnji okolici, in treh pregledovalcev računov zunaj odbora.

Ker je to društvo za nas kranjske učitelje sploh zelo važno, posebno pa bi moglo biti pri sercu vsem njihovim družabnikom, se nadjamo, da se ga bode vdeleževal vsak, kdor koli bode mogel.

Odbor.

Ravno ta dan, to je 28. t. m., bode tudi v Ljubljani prvi **občni zbor** društva „Šole“ ob 11. uri dopoldne v sobi 3. razr. c. k. vadnice. Versta razgovorov:

1. Nagovor načelnika osnovalnega odbora.
2. Sporočilo blagajnikovo (ob enem tajnikovo) o delovanji osnovalnega odbora.

3. Volitev odbora.

4. Posamesni predlogi družabnikov.

Povabljeni so vsi p. n. družabniki, pa tudi drugi gospodje učitelji, šolski možje in šolski prijatelji na Kranjskem.

Osnovni odbor.

27. in 28. dan t. m. bodeta tedaj zopet lepa dneva, kteremu naj bi sijalo rumeno solnce zlate zloge, lepega tovarštva in po-bratimstva. Bog daj!

Osnova učnih črtežev za slovenske ljudske šole na Kranjskem.*)

Poleg ukaza sl. naučnega ministerstva od 12. julija l. 1869., poleg šolskega in učnega reda od 20. avg. l. 1870. in okrožnice od 8. oktobra 1870. slav. kranjskega deželnega šolsk. sveta sestavil J. L.

*) Akoravno je „Uč. Tov.“ že te črteže priobčil, jih vendar tedaj še enkrat natisne, ker pridejo na versto v našem obnem zboru 27. t. m. Vredn.

I. Učni čerteš za nerazdeljeno (celodnevno) enorazredno ljudsko šolo.

Nauki:	Učne ure na teden:
Veroznanstvo	4
Slovenski jezik (branje, pisanje, slovnica, pravopisje, spisje)	16
Številjenje	4
Kazalni in rečni nauk (prirodoznanstvo, zemljepisje in zgodovina)	3
Oblikoslovje in risanje	1
Petje	1
Telovadba	1
Vkup 30 ur na teden.	

II. Učni čerteš za razdeljeno ali poldnevno (dva oddelka) enorazredno ljudsko šolo.

I. (nižji) oddelek.

Nauki:	Učne ure na teden:
Veroznanstvo	2
Slovenski jezik	6
Kazalni in rečni nauk	2
Številjenje	3
Vkup 13 ur na teden.	

II. (višji) oddelek.

Veroznanstvo	2
Slovenski jezik	8
Rečni nauk	4
Številjenje	3
Oblikoslovje in risanje	1
Petje	1
Vkup 19 ur na teden.	

(Telovadba se za oba oddelka skupno podučuje eno uro na teden.)

III. Učni čerteš za dvorazredno ljudsko šolo.

Nauki:		I. razr.	II. razr.
Veroznanstvo		2 uri,	2 uri,
Slov. jezik	{ branje	6 "	4 "
	{ slovnica	— "	2 "
	{ spisje	— "	2 "
	{ pravopisje	— "	1 "
	{ lepopisje	6 "	2 "
Številjenje		4 "	4 "
Kazalni nauk		2 "	— "

		I. razr.	II. razr.
Rečni nauk	prirodoznanstvo	— ur,	2 uri,
	zemljepisje in zgodovina	— ”	2 ”
Oblikoslovje in risanje		— ”	2 ”
Petje		1 ”	1 ”
Telovadba		1 ”	1 ”
Vkup 22 ur,		25 ur na teden.	

IV. Učni črtež za dvorazredno ljudsko šolo.

	Nauki:	I. razr.	II. razr.	III. razr.
Veroznanstvo		2 uri,	2 uri,	2 uri,
Slov. jezik	branje	6 ”	3 ”	2 ”
	slovnica	— ”	2 ”	2 ”
	spisje	— ”	2 ”	1 ”
	pravopisje	— ”	1 ”	1 ”
	lepopisje	6 ”	2 ”	1 ”
Nemški jezik	branje	— ”	— ”	2 ”
	slovnica	— ”	— ”	1 ”
	lepopisje	— ”	— ”	1 ”
Številjenje		4 ”	4 ”	3 ”
Kazalni nauk		2 ”	— ”	— ”
Rečni nauk	prirodoznanstvo	— ”	2 ”	3 ”
	zemljepisje in zgodov.	— ”	2 ”	2 ”
Oblikoslovje in risanje		— ”	1 ”	2 ”
Petje		1 ”	1 ”	1 ”
Telovadba		1 ”	1 ”	1 ”
Vkup 22 ur,		23 ur,		25 ur na ted.

V. Učni črtež za čveterorazredno ljudsko šolo.

	Nauki:	I. razr.	II. razr.	III. razr.	IV. razr.
Veroznanstvo		2 uri,	2 uri,	2 uri,	3 ure,
Slov. jezik	branje	6 ”	4 ”	2 ”	1 ”
	slovnica	— ”	2 ”	2 ”	2 ”
	spisje	— ”	2 ”	1 ”	1 ”
	pravopisje	— ”	1 ”	1 ”	1 ”
	lepopisje	6 ”	2 ”	2 ”	1 ”
Nemški jezik	branje	— ”	— ”	2 ”	1 ”
	slovnica	— ”	— ”	1 ”	1 ”
	spisje	— ”	— ”	— ”	1 ”
	pravopisje	— ”	— ”	— ”	1 ”
Številjenje		4 ”	4 ”	3 ”	3 ”
	Kazalni nauk	2 ”	— ”	— ”	— ”

	I. razr.	II. razr.	III. razr.	IV. razr.
Rečni nauk { prirodoznanstvo — ur, 2 uri, 3 ure, 3 ure,				
{ zemljep. i zgod. — „ 2 „ 2 „ 2 „				
Oblikoslovje in risanje . . — „ 1 „ 2 „ 2 „				
Petje 1 „ 1 „ 1 „ 1 „				
Telovadba 1 „ 1 „ 1 „ 2 „				
Vkup 22 ur, 24 ur, 26 ur, 27 ur na ted.				

Avstrijsko ljudsko šolstvo v pregledu.

Iz letnega sporočila (za l. 1870.) ministerstva za nauk in bogočastje posnel L.

Dežela	Število ljudskih sol	Število učiteljev i učiteljic	Število za slo vgodnih otrok	Število učencev in učenk	V mestu je		Skupno število teh izobra- ževalnic
					izobraževalnica za učitelje	izobraževal- nica za učiteljice	
Dolenje Avstr.	1.154	2.355	208.991	184.283	Dunaj	Dunaj	4
					Korneuburg	—	
Gorenje Avstr.	467	825	78.209	74.806	St. Pölten	—	1
Salcburško	144	226	15.500	12.831	Linc	—	1
Štajersko	747	1.176	129.912	98.438	Salcburg	—	3
					Gradec	Gradec	
Koroško	309	373	39.074	32.430	Maribor	—	2
Kranjsko	247	356	58.426	32.016	Celovec	Celovec	2
Teržaško	19	140	13.330	8.803	Ljubljana	Ljubljana	2
Goriško	162	222	27.286	15.256	Terst	—	1
Istrija	138	259	33.048	13.013	Gorica	Gorica	2
					Rovinj	—	1
Tirolsko	1.800	2.172	86.540	95.950	Inšpruk	Inšpruk	5
					Bolzan	—	
Predarelsko	198	312	11.882	14.447	Trident	Trident	1
					Bregenca	—	
					Praga (2)	Praga (2)	12
Česko	3.899	6.507	670.224	642.765	Budejovice	—	
					Hleb	—	3
					Litomerice	—	
					Tnutnov	—	3
Šlezija	451	645	69.298	62.591	Kutna Gora	—	
					Soběslav	—	3
Moravsko	1.821	2.709	250.390	254.097	Jičin	—	
					Kraljevi Gradec	—	9
					Opava	Opava	
					Tešín	—	3
					Bern	Bern	
					Olomuc	—	3
					Levov	Levov	
					Krakov	Krakov	9
Galicija	2.476	3.341	812.637	163.917	Novi Sandec	—	
					Rzeszov	—	9
					Tarnopol	—	
					Stanislaw	—	1
Bukovina	151	176	77.462	9.200	—	Przemysl	
Dalmacija	216	385	61.371	9.394	Černovice	—	2
					Zader	—	
					Arbanasi	—	

Čertice o pravi odgoji.

Spisal — m —.

(Konec.)

Gledé na to, da se modrost življenja samo razvijati more le tam, kjer mimo razumnosti kraljuje plemenitost serca in krepka volja v vsaki okolnosti delati dobro, se v drugo zahteva, da se po modrem razvitku uma oplemenjeva sercé in volja. Kaj bi pomagal razvitek uma, ko bi ga človek ne rabil v blagostanje in srečo svojo in svojega bližnjega? Da, ravno v tem je prava vrednost človekova, prava dobrota njegovega čustva in njegovega vzvišenega značaja. Pravi človek mora imeti zavest, kateri se podverže; on mora imeti svobodno voljo in ne sme biti suženj strasti, napačnih navad in šeg. Komur primanjkuje tega, ta nima najznamenitejše prednosti, nima plemenitosti sercá. Bogastvo, sreča, slava, lepo obnašanje, modérno gibanje, krasni darovi uma, največja znanost in umetnost ni v moči nadomestiti plemenitega sercá!

V različnih krajih je različno mnenje o kreposti, krasoti, dobroti in plemenitosti; kar je enemu narodu, prebivalcam ene dežele v določenem času krepost, imajo drugi za zlobost. To vidimo v današnjih nemirnih in nepokojnih časih vedno in vedno. Ako hočemo tedaj človeka človeku pridružiti, moramo tudi človeštvo v njem buditi in izobraževati. Zgodaj že moramo razvijati v njem krásne in plemenite zaklade, da ne poprime poprej predsodkov posamesnega naroda, posamesne dežele, posamesnega kraja, in se ne izroči nedostojnemu in sebičnemu častohleplju. Živeti mora po zakonih lastne nepokvarjene narave, mora varovati svojemu plemenu prirojeni značaj. Gledati mora na vse, kar meri na blagostanje človečanstva. Ne sme se uklanjevati „krivemu“ domoljublju in „slepim“ predsodkam, ter ob enem morda celó zaničevati druge narode, druga ljudstva. Ne sme pozabiti zaradi državljanskih dolžnosti, dolžnosti ktere ima kot človek. Ne sme služiti svoji domovini na „kvar in pogubo“ ostalega sveta, ali celó na škodo resnice. Častiti mora, spominjaje se pesnikovih besed: „Spoštuj domovino, ne zaničuj tujine“, tudi to, kar pri drugih narodih najde koristnega, dobrega in plemenitega, ter ob enem biti nepristranski sodnik. Čislati mora človek narod svoj in ga ljubiti — ali drugega ne samo zaradi tega, ker je drugi, černiti in gerditi.

To bi bila odgoja prava v duhu človečanstva! Učitelj ob enem odgojitelj naj torej, ako hoče — kar je in mora biti njegova najsvetejša naloga — iz človeka človeka narediti: mladino napoti in napeljuje do zdravega in s časoma globokega mišljenja; oplemeni ji

naj serce in voljo za dobro; vzbudi naj v nji človeštvo, ter jo naj ob enem pripelje do samosvesti in delavnosti.

Tako delovanje bode rodilo tisučerni sad, ker ravno na svetu ne nahajamo krasnejšega, plemenitejšega in izvrstnejšega mimo pravega človeka, ki zasluži ime človeško in je v resnici vredni ud človečanstva.

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje *Josip Levičnik*.

Moto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

Nadaljevaje gozdnarske uke razkladalo se nam je, da zemlja za setev ali sajenje gozdov mora biti tako obdelana, da najde seme v nji pravo lego, ter da more serkati živež iz zemlje. Kjer je zemlja močno zaraščena, zahteva priprava za gozdno setev obilo truda, ter skoraj ravno toliko dela, kakor pri napravah novih njiv. Zemlja mora s podzemeljskim drevesom (Untergrundpflug) globoko izorana biti, in sicer se mora to zgoditi dokaj prej, n. pr. v jesen, da zmerzav izorano perst in zemljo dobro razžene in zrahlja. Na pomlad je taki svet treba še enkrat preorati, in naj bolje je, ako se zgodi to na skrižem. Se vé, da se kaj takega more zgoditi le na ravninah, in kjer takega dela ne ovirajo drugi v zemlji tičijoči zaderžki, n. pr. stare korenine, skalnata tla itd. Ako se sadi ali seje gozd na gričnatih krajih, naj se, ako zemljo orati moremo, vlečejo lehe ali brazde na pošev, da v deževjih voda semen ali mladih rastlin tako lahko ne poplakne. — Seme naj se pri setvi ne trati po nepotrebnem; razsiplje naj se, kolikor je le mogoče, enakomerno, in naj se zasuje pod zemljo enako žitni setvi. Debelejša semena, n. pr. želod, se sadijo posamesno, in se rabi za napravo dotičnih ljuknjic neko orodje, ki ga Nemci zovejo Eichelbohrer, tudi Saathammer (pokazalo se nam je to orodje „in natura“).

Seje ali sadi naj se seme takrat, kedar je zrelo. Ako je n. pr. zrelo v jeseni, naj se seje ali sadi koj takrat. Za želod in žir je vender bolje, ako ju izročimo zemlji še le spomlad, ker jima je zima nevarna zastran zmerzline, in tudi miši segajo rade po tacihi semenih. — Hojevna semena naj se sejejo spomladi. — Rekli smo že zgoraj, da naj se semena po nepotrebnem ne tratijo. Skuša naj se zadeti pri tem prava mera; zakaj če sejemo pregosto, so mlade rastlinice rade prešibke in bolehe, ter se morajo pleti ali pa še celó deloma ruvati. Preredka setev pa tudi ni dobra, ker potem mlada drevesca prehitro zrogoviliijo na kvišku, ter vejevje preveč znarazen sili. Na eni oral se je svetovalo 10 do 12 vaganov želodovega semena; hov-

jevinskega semena pa 15 do 16 funtov na taki prostor. Toliko po večjem o zasajenju gozdov po setvi.

Od tega nauka prestopil je g. docent na drugi način, namreč na zasajenje novih gozdov po mladih drevescah ali pa po mladikah [Setzlinge]*). Verbe in jagnjeta se zaplodijo kaj lahko; kajti dovolj je, da se le vejice teh dreves potaknejo o pravem času v zemljo, in že nam dá to novo mlado drevesice. Listnati gozdi se zaplodijo tudi naglo iz korenin posekanih starih dreves. Kjer je up, da se gozd lahko na novo zaredi po ravno sedaj imenovanih dveh načinih, ondi bi bilo sajenje od več, in tudi nepraktično. Kjer pa je kaj takega nemogoče, ondi mora pomagati umetnost. Izredijo naj se torej na pripravnem mestu mlada drevesica, naj se prenesó varno na kraj njih prihodnje rasti, ter naj se ondi posadijo. Prešibka drevesica, in taka, ki so v preveliki goščavi zrastle, niso dobra za presajenje.

Na vprašanje, kako se mali kmetič priskerbi drevesni zarod, se je svetovalo, da stori naj bolje, ako sklene sadjerejo z gozdorejo. Perva razloga pri tem je, da, ako nima za to pripravne dobre zemlje, da si jo priskerbi. Zemlja se posebno dobro zboljša s cestnim blatom, s kalužo (gléno), mertvim pepelom; tudi podružna pèrst je dobra. Podružno pèrst dobimo, ako odmajimo en čevelj velike štirivogelne ruše od zemlje, jih naložimo eno na drugo, in jih pustimo tako spèrhneti. Tudi rušnati pepel je dober. Dobimo ga, ako pustimo ravno omenjene, en čevelj velike ruše tako dolgo na kupu ležati, da se posušijo; potem naj se požgejo. — Pri napravljanji drevesnih gredic naj se izvoli vselej lega od izhoda prot zapadu, ker si tako drevesica same sebi senco delajo. — Drevesnica naj se tudi ogradi, da živina blizo ne more i. t. d. — Seme naj se seje v grede, in sicer 1 do 2 paleca globoko, želod more še globokejše v tla. — Tudi pleti se mora mladičje gozdnih drevesec. — O suši se sme gozdnemu mladičju tudi prilivati, vender se opomni, da če se to enkrat prične, se mora nadaljevati tako dolgo, da dež pride, ker bi opušenje prilivanja drevjičju zeló škodovalo. Prilija naj se prav zgodaj zjutraj, ali pa prav pozno na večer; o solnčnem svitu nikakor ne! **)

*) Kjer je namreč obnebje preveč divje, merzlo in pusto, ondi se setev gozdnih semen ne sponaša dobro. Treba je torej ondi seči k mladikam in malim drevcem.

Opomba g. docenta.

**) Naj omenim tù še enkrat, kar sem že v 11. listu l. l. pri sadjereji omenil, kako so namreč l. 1869. o času gospodarstvenega kurza dunajski vertnarji močno zoper to pravilo gresili, ter mnogokrat o največji popoldanski vročini obilno prilivali mladim drevesom novozasajenih ondotnih drevoredov. Ne bil bi spregovoril več o tem, ako bi nedavno ne bili Dunajčani javno po časnikih javkali in tožili, kako da jim novonasa-jeni drevoredi hirajo, ter jim zaporedoma vénejo in poginjajo. Vbijali so si celó zvedenci zarad tega glave, ter mlatili v pravem pomenu prazno slamo; kajti tako osodo

O presajanju gozdnih dreves je zapomniti, da se mlada hovjeva in mecesnova drevesca morejo presajati že v dveh letih; — sploh se mlada gozdna drevesca presajajo dvakrat ali trikrat. Pri presajanju je treba posebno paziti, da se drevesca varno izkopljejo, t. j. da jih vzdignemo iz zemlje tako, da se korenin nekoliko persti derži. Za to je posebno dobra neka okrogla lopata (Cylinderspaten), ktero nam je g. profesor tudi pokazal, in s ktero se drevesca nekako iz zemlje izvertajo. Pri močnejših, t. j. pri že bolj večjih drevescih je zlasti na to dobro paziti, da se pri presajanju koreninice kaj ne poškodujejo. Tudi le-teh korenin naj se kolikor je le moč persti derži. Ako moramo o presajanju prenašati mlado drevje iz enega kraja v drugega, moramo posebno paziti, da se perst od korenin ne osuje; ako so se pa korenine pri izkopanju kaj poškodovale ali ranile, jih moramo porezati z ostrim nožičem, in sicer od zgor na vzdol. Če pa smo primorani, prirezovati korenine, se mora to zgoditi tudi pri vejicah, enako tako kakor pri sadnem drevju. To je dopuščeno vendar le pri listnatem mladičju; mlado hovjevino (izuzemši mecesen) ne smemo pri vejah nikakor prirezovati; torej naj se pri tem drevju tudi posebno pazi, da med presajanjem koreninice po vsi mogočnosti škode obvarovane ostanejo. (Konec prih.)

Pervi splošni hervaški učiteljski zbor v Zagrebu.

(V zboru zapisoval Ljud. Tomšić.)

Vvod.

23. avgusta, kakor je bilo oznanjeno, začel se je v Zagrebu prvi splošni zbor hervaških učiteljev. Privrelo je učiteljev iz vseh bližnjih krajev, celó iz Černegore poslal je ondotni knez Nikola dva učitelja na svoje stroške, kar je jasno znamenje, da se je potreba učiteljskega splošnega zbora priznala po vseh slovanskih krajih. Zagreb, ki je navadno zelo živo mesto, bil je o času učiteljskega zborovanja nenavadno živahen; kamorkoli si šel, koderkoli si pogledal, opazil si same odgojitelje nedolžne mladosti, a vsacemu na persih blesketalo se je znamenje, okinčano s trobojnim verpцем z napisom: „I. obća hervatska učiteljska skupština v Zagrebu“. Število pridošlih učiteljev iznevadilo je vse odbore, ki so v ta na-

je lahko prerokoval vsakdo mičnim drevoredom, kdor je le videl, kako nespametno se je počenjalo v oziru na njihovo prilivanje. Le škoda, da Dunajčani „Tovarša“ ne beró; iz njega bi lahko pozvedeli, o čimur so javno tarnjali in ugibali, pa vzroka vendar le ne uganili. Jaz nezgodo ondotnih mladih drevoredov pripisujem edino le prilivanju o napčnem času! —

Pis.

men zadnje dni po dnevu in po noči polne roke posla imeli. Pri najbolji volji odborov, ni se vender moglo zadovoljiti vsemu, kakor se je želelo in poprej mislilo. Bile so ideje krasne, ki jih je gojil centralni in drugi odbori, posebno, kar se tiče sprejema gostov, ali ko je prišel odločni hip, nisi vedil, bi li hitel v zborove predseje, bi li odločeval stanove, bi li pazil na splošni red pri vходу v kazališče, — z eno besedo, vsi snutki splavali so nam skoraj po vodi. Ni šala čez 1000 učiteljev imeti 14 zagrebških učiteljev v skerbi, ter vsem narediti vse po godi. Stanovanja bila so za domače odločena po šolah, v katerih je dobil sleherni svojo postelj, vmivalnik in vse druge enake potrebe; drugi gosti pa bili so vmesteni po privatnih stanovanjih, kolikor je bilo mogoče, a cesar ni, pravi naš predgovor, tudi cesar dati ne more. Omeniti moram, da je mestnjanstvo zagrebško tudi denarno pripomoglo, da se stanovanja po večih gostilnicah za učitelje prihranijo, pa tudi odbor ni žalil v tem obziru potrošiti denarja. Z vsem naporom se je sploh toliko stanovanja vender le dobilo, da nihče pod milim nebom spati ni moral. Toliko omenjam v kratko zato, da opravičim učiteljske odbore, katerim bi ta ali uni, nepoznavajoči vseh okolnosti in ovér, prigovarjati vtegnil.

I. seja 23. avgusta.

Ob 9. zjutraj zbrali so se učitelji v postranej redutnej dvorani, ki je bila prav do gostega spodej in na galerijah napolnjena. Koj po 9. uri zapela se je Preradovičeva pesem „Bože živi“, ktereje je nalašč v ta namen sestavil mično arijo tukajšnji obrazovajoči učitelj preparandije g. Škender Fabković. Po odpetej pesmi stopi Fabković na vzvišeni, za ta namen posebno priredjeni oder, ter pozdravlja zbor.

Pravi, da je v naravi veliko privlačnih moči, a tako moč opazujemo tudi v učiteljstvu. Ako sokol kliče sokola, ga tudi prikliče, ako junak zove junaka na svoje persi, gotovo ga tudi dozove. In glej, tudi učitelj klical je učitelja v belo mesto Zagreb, in našel je klic učitelja serčni odziv v krogu učiteljskem, ker sešlo se je nas ne le veliko iz naše hervaške, domoljubne dežele, ampak tudi sosedov naših, bratov in enakomišelnikov naših privrelo je iz raznih strani. In kaj je vzrok temu sestavku? Nič družega, kakor kri čista, kri devičanska! Um, duh in načela, za ktera delamo, za ktera se žrtvujemo, kernila so nas po poti v ta prvi hervaški učiteljski zbor. Porazgovoriti se hočemo o nauku, o zverhi šole, ter se vzdigniti na višjo stopnjo, odkoder nam je treba gledati narod, da vidimo kaj je v njem. V ta namen odzvala nam se je Bačka, Banat, Prekosavci, Črna gora, bratje Slovenci iz stare Hervaške,

pa tudi višji sever slišal je naš glas, — odzvala se je stara Vltava, kterej je spomin star, ki je rodila junaka, kateri pride k nam, da posluša in nam pomaga, pa tudi staro naše gnjezdo Morava, kjer se je najpoprej pisalo se slovanskimi pismenki, tudi ta slavna dežela spomnila se je Hervatov, pa dalje glejte tudi Ruska, ki se v skupi teh deželá nahaja, poslala je svojega zastopnika semkaj v znamenje, da tudi Rus, kar se tiče šol, ravno tisto čuti, kakor mi. In končno tudi Nemci niso zaostali, tudi Nemci poslali so svojega možaka, ki jih tukaj vredno zastopa. Tedaj skoraj polovica Evrope zastopano je v tej dvorani! (Burno klicanje.) Bratje, ta dan bo ostal nepozabljiv v pedagogiji našej. Dobro nam tedaj došli, bratje, od vseh strani, stopimo vsi skupaj danes na pot, koja pelje k sreči premile nam domovine. A Bog naj bi z blagoslovom svojim zapečatil, kar bomo mi tukaj sklenili. (Živio.) Ob enem si štejem v čast, da Vam tukaj predstavim g. Justkovića, vladinega komisarja. (Živio.)

Justković: Po mojem uradnem položaju mi je zelo všeč, da je ravno mene čast doletela, da pozdravim kod zastopnik vlade ta učiteljski zbor. Gospodje! Verhovna oblast, ki je koj v začetku te vaše zamisli rada podpirala Vaše početje, kolikor je mogla, pričakuje, da bo v vašem zborovanju vladala razbornost in um, kar zahteva velika važnost delovanja vašega. Tudi nadalje pričakuje vlada, da ne bote pri tej priložnosti pozabili narodnih tradacij, ter da bodete le tako ravnali, kar bi bilo koristno za vlado in za prevstojenje narodnih šol. V ta namen dobro došli gospodje učitelji in učiteljice! Veliko število, v katerem ste se zbrali, dokaz je, da pojmite svojo nalogo. Pa tudi Vas premili gostje pozdravljam v imenu vlade. Bog daj, da bi se zložnim delovanjem doseglo, kar si želimo, zborovanje pa da bi rodilo dobrega sadu, a narod bi se hvaležno spominjal I. splošnega hervaškega učiteljskega zbora. (Burni živio.)

Fabković predstavi potem zboru mestnega načelnika g. Drag. pl. Cekuša.

Cekuš pozdravlja zbor v imenu mesta Zagreba. On se nadja sjajnemu vspehu, ker dobro vé, da so učitelji sploh vestni domoljubi. (Živio.) Bog Vas sprejmi, mila gospôda, a narod naj Vaše početje blagoslovi. Nadjam se, da bodejo gospôda vgoden spomin seboj na naše mesto Zagreb ponesla. Izročite pozdrav mesta Zagreba tudi vsem tistim, kateri želijo danes tukaj biti, pa jim ni moč. (Živio.)

Fabković predstavi zboru Smihovskega načeln. g. Fischera, kateri ob kratkem v českem jeziku pozdravi vse zbrane učitelje.

Fabković predstavi potem dr. Dittesa, zastopnika nemških pedagogov.

Dr. Dittes (nemško:) Odpustite, moja gospôda, da jaz sem-kaj stopim, ki ne umejem jezika, v katerem zborujete. Ali jaz mislim, da omika učiteljev ni stvar posamesnih narodov, ampak stvar splošnega človeštva. Jaz stojim na tleh človeštva, a tukaj stojimo vsi. Ko se je raznesla novica, da se v Zagrebu učiteljski zbor pripravlja, v sercu me je razveselilo, kakor tudi vsakega nemškega pedagoga, v katerih imenu vas, mili bratje, tukaj serčno pozdravljam. Moja gospôda! Bil sem včeraj v razstavi in videl sem tamkej popersja dveh slavnih pedagogov: Pestalocija in Komenskita. Bil je eden Slovan, a drugi Nemec, pa sta vendar oba delala v sporazumljenji in medsebnjej ljubezni. Torej, gospôda, odložimo tudi mi vse, kar nas zavira v važnem našem početju in spoznajmo se vsi skupaj brate. V sv. pismu beremo, da je Bog rekel: Naredimo človeka; ni tedaj bilo rečeno: naredimo Slovana, Nemca i. t. d. Naloga narodne šole je tedaj naloga vesoljnega človeštva. Pravijo nam, da bi radi revolucijo in da v nami vlada revolucionarski duh. Ali vprašam vas, ali ima pač kdo večje poterpljenje, kakor ravno učitelj, in ali se je bati tam revolucije, kjer vlada poterpljenje? Jaz mislim, da ne. Torej mi nočemo revolucije, mi hočemo mir, mi hočemo splošno omiko človeštva, omiko narodov! (Burni živio.)

Gestermann pozdravi zbor v imenu Poljakov in Rusov. (Živio.)

Mašek pozdravlja v imenu učiteljskega zbora v Prerovu.

Praprotnik pozdravlja zbor v imenu slovenskih učiteljev. Pravi: V imenu odbora uč. društva za Kranjsko pozdravljam verle brate v tem zboru iskreno in serčno kot pravi brat — Slovenec. Znamenitni so učiteljski zbori, v katerih se dela za splošno omiko narodov, posebno pa še taki, kjer smo vsi bratje po stanu in kervi. Pozdravljam vas verle brate, in kličem: Bog živi narodno šolo! (Burni živio.)

(Dalje sledi.)

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba. (*Izkaž izrebanih sreček lotrije 1. obče hrvatske učiteljske skupštine.*) Kot žrebanja sreček, ktere je izložbeni odbor 1. obče hrv. učit. skupštin v korist narodnih šol napravil, izvučene so slededece serije i slededeči brojevi:

Ser. 1. br. 50, 65; — ser. 2. br. 41, 85, 45, 77, 54; — ser. 3. br. 92, 75; — ser. 4. br. 20, 15; — ser. 5. br. 43, 9, 67; — ser. 6. br. 45, 27; — ser. 7. br. 61, 22; — ser. 8. br. 44, 25; — ser. 9. br. 12, 8; — ser. 10. br. 58; — ser. 11. br. 94; — ser. 12. br. 38, 15, 90, 4, 18; — ser. 13. br. 69, 60, 47, 2; — ser. 14. br. 83; — ser. 15.

br. 19, 22; — ser. 16. br. 35, 21; — ser. 17. br. 12, 16, 38; — ser. 18. br. 84, 88, 37, 82, 47; — ser. 19. br. 41, 84, 63; — ser. 20. br. 54, 14, 96; — ser. 21. br. 44, 5; — ser. 22. br. 11, 6, 75; — ser. 23. br. 22, 42, 90, 85, 19; — ser. 24. br. 85, 27, 80, 71; — ser. 25. br. 20, 5, 37, 74; — ser. 26. br. 66, 39, 95; — ser. 27. br. 25, 48, 47, 29; — ser. 28. br. 11; — ser. 29. br. 45; — ser. 30. br. 37, 54; — ser. 31. br. 74, 11, 5, 85; — ser. 32. br. 8, 4, 47, 29, 62; — ser. 33. br. 7, 91; — ser. 34. br. 30; — ser. 35. br. 92; — ser. 40. br. 33; — ser. 45. br. 25, 11, 31, 85; — ser. 47. br. 84, 3, 48, 72; — ser. 54. br. 41; — ser. 56. br. 85, 67, 2; — ser. 57. br. 31, 34, 45, 2; — ser. 58. br. 33, 18, 30; — ser. 59. br. 14, 69; — ser. 60. br. 38, 19, 72; — ser. 61. br. 25, 7, 62, 27; — ser. 62. br. 95, 61, 42, 91; — ser. 63. br. 81, 20, 80, 98; — ser. 64. br. 73, 26, 20, 83; — ser. 65. br. 20; — ser. 66. br. 37; — ser. 67. br. 45, 14, 85, 69, 98; — ser. 68. br. 27; — ser. 69. br. 3; — ser. 70. br. 5; — ser. 71. br. 100; — ser. 72. br. 45, 48, 34, 52; — ser. 73. br. 34; — ser. 74. br. 9, 20, 25, 34, 47; — ser. 75. br. 25; — ser. 79. br. 100, 58; — ser. 80. br. 69, 52, 30; — ser. 81. br. 83, 70, 88, 69, 42; — ser. 84. br. 63, 35; — ser. 85. br. 62, 99, 79, 5, 14; — ser. 86. br. 34, 43; — ser. 89. br. 63; — ser. 92. br. 62, 11; — ser. 93. br. 54; — ser. 94. br. 37, 13; — ser. 97. br. 16, 20, 15, 69; — ser. 98. br. 1, 2; — ser. 100. br. 75; — ser. 101. br. 61; — ser. 102. br. 14; — ser. 103. br. 82; — ser. 104. br. 5; — ser. 105. br. 11, 47, 79, 65, 99; — ser. 106. br. 6, 8, 54; — ser. 107. br. 51, 48, 82, 79; — ser. 108. br. 81, 3; — ser. 110. br. 41; — ser. 111. br. 77, 82, 85; — ser. 112. br. 96, 44, 88; — ser. 113. br. 29, 45, 48, 95; — ser. 114. br. 61, 76.

Svaki sgoditak označen je v glavnem izvješća s posebnim brojem. Glavni sgoditak zapao je seriju 15. br. 19.

Izložbeni odbor.

Od Bistrice.*) „Uč. Tovarš“ je omenil, da bodo v Ljubljani na glavnih šolah se vpeljale mesto konecletnih preskušenj otroške veselice, in učitelji bodo posihmal učence skupno razveseljevali in ne zarad premij „pogoljufali“, kakor je večkrat po njihovi delitvi govoril kak nezadovoljnej. Otrok je rad vesel, zakaj bi se mu ne dopustilo nedolžnega veselja pod nadzorstvom učiteljev in staršev? Da je veselica v resnici veselica, jo je treba prav voditi in vrediti. Da bi bile veselice prijetniše, je moja misel, da bi bilo dobro jim dodajati v ta namen vesele otroške igrokaze, ki naj bi bili otroški starosti, umenosti in zmožnosti primerne in na prostem lahko izpeljavni. Gotovo bi to otroke močno zanimalo, ker bi sami predstavljali in gledali v živih podobah čerte iz človeškega življenja. Koliko more spretni in otroško življenje prav in dobro umeči pisavec lepega, krepostnega, podučnega in veselega vmes vplesti, ni treba govoriti. Dobro je znano, da so tudi pravi otroški pisavci redko nasejani; dobro djanje pa zahteva umetnost, korist, mikavnost in lepoto; zato mislim, da ne bi bilo od več, ako bi se uč. društvo tudi po igrokazih oziralo, primerno nagrado razpisalo, ali kako drugače n. p. s poslovenjenjem si jih pridobilo. Naj bi „Učit. Tov.“ ali „Vertec“ tako igro včas za prilogo prinesel, se vé da ne mislim brez denarne priloge od strani prijemnikov in njihove podpore, ki jo slovenski listi večkrat močno pogrešajo.

Iz Selc. Dovo! mi, dragi „Tovarš“, da ti zopet iz med naših hribov

*) Oba ta dopisa prideta zavoljo malega prostora pozno na mesto. Vredn.

kaj sporočim! Skoraj me dolžnost veže, da nekoliko svetu naznanim, v kakem stanju da je tukajšnje šolstvo.

Že velikrati si nam donesel, ljubi „Tovars“, zdaj od tû, zdaj od tam britko novico, namreč, da je poletni čas zeló šolske izbe izpraznil. — Sicer težko, ali moram ti ljubi „Tov.“ naznaniti, da je žalibože tudi pri nas tako; kajti poletni čas izostalo je dobre dve tretjini šolske mladine popolnoma, kar je pa še popolnoma šolske izbe pozabilo ni, — obiskuje šolo tako, da se Bog usmili. Znano je, da kdor svojega posla ne opravlja, bode slabo izhajal; to pa pri šolskih naukih še boljše veljá, kajti pri družih opravlilih, kar človek stori, je storjeno, ako tudi potem 2, 3 ali še več dni svoje delo opusti; pri šolstvu pa ni tako, kajti otroci ne zamujajo samo tistih naukov, ki so se one zamujene dni učili, ampak, veliko od tega, kar so se že naučili, pozabijo. Kakošen vspeh in napredek je od take šole, kjer mladina neredno v šolo dohaja, pričakovati, naj si čitatelj in „Tovars“ sama mislita!

Radoveden bodeš gotovo, ljubi „Tovars“, pozvediti, od kod da ta nerednost izhaja; torej ti hočem nekoliko pojasniti.

Da je nerednost v šolskem obiskanju skoraj verhunec dosegla, je vzrok samo to, ko se korist in potreba šolskih naukov premalo ceni, in ko tukajšnja šola nima nobenega prijatelja. Znano je, da bi po postavi za redno šolsko obiskanje mogel skerbeti krajni šolski svét in okrajna gosposka; ali vidi se, da te šolske predstojnike šole in šolske postave malo brigajo. — Tukajšnja šola je že v začetku meseca maja naznanila zanikerne otroke okrajni gosposki; ali mislite, da je kaj storila! prav nič! Še staršev ni k odgovornosti poklicala. To se pravi postavo izpolnovati, ki pravi: „Starši in gojitelji za šolo godnih otrok, kateri svojo dolžnost zanemarjajo, naj se k temu silijo, da se postava izpolnuje!“ Kakor se iz tega vidi, je treba, da se le učitelji ravna po postavi, drugim jih treba ni. Da tukajšnja šola nima prijateljev, se že lahko povzame iz „Daničnega“ dopisa od 26. vel. trav., v l. 21., kajti tukaj popisuje nekdo volitev krajnega šolsk. sveta, ter pravi, da se je ta volitev dvakrat ali še celó trikrat versila, predno smo dobili kraj. šolski svét; — res, še celó štirikrat se je volilo, a krajnega šolskega sveta vendar le nimamo, kajti odpovedala sta se predsednik in še en ud, kateri je bil ob enem tudi za krajn. šolsk. nadzornika postavljen, kar pa šoli ni žal, kajti od nju bi šola ne imela kaj prida pričakovati.

Tukaj pri tih volitvah so naši srenjski očetje javno pokazali, koliko jim je za šolo in ljudsko omiko mar. Posebno se je pri zadnji volitvi srenjski predstojnik odrezal, kajti rekel je: „Šole so za kmečko ljudstvo prav nepotrebne, ker tisti, kateri je kaj v šolo hodil, je navadno slab delavec in malo prida gospodar“. Tedaj mislimo si, da, ako tisti, kojega si je občina za voditelja izvolila, od šol in šolskih naukov tako govori, kaj morejo še le drugi misliti. — Nekteri pravijo, da so se možje drugi volitvi za to odpovedali, ko so se spoznali, da niso zato; vprašam pa, kako je pa to, da se sposobne čutijo, srenjsko kermilo vladati? Da niso volitve sprejeli, je to pravi vzrok, ker jim ljubezni do šole, do ljudske omike in do naroda manjka, in ko se za to poslovanje ni obljubilo kako mastno plačilo. Gorjé srenji in šoli, kjer imate take voditelje! Nadalje pravijo, da tukajšnje ljudstvo ni tako nevedno, kakor bi si kdo mislil; da ljudstvo ne šari veliko, vendar pa zna močno brati, ker hribovci po zimi otroke sami doma brati učijo, in on hoče to s številom udom družbe sv. Mohora dokazati. Imaš ti znanje branja že za vso učenost in vednost? Pridi torej, dragi moj, ki tako govoriš, saj enkrat v nedeljsko šolo, kamor tudi hribovski otroci zahajajo, in prepričaj se boš, koliko in kako

brati znajo; potem bodeš gotovo drugače sodil, ako nisi družej onih, zgoraj imenovanih. — Tudi dopisnik toži še dalje, da vseh teh zmešnjav, je le nova šolska postava vzrok. Zopet se prederzнем vprašati, ali je znano, kakošna je bila tukajšnja šola prejšnja leta, t. j. še pri stari postavi? Ni me še bilo tukaj, in že sem vedel, da je ena izmed naj slabejših v tem okraju, in to za to, ker ji manjka pravih prijateljev. Ljubezen do šole in omike naj stopi na mesto nasprotovanja; potem nove postave ne bodo vzrokovala zmešnjav. Dragi mi „Tovars!“ naj ti še nekaj bolj veselega naznanim. Verli g. Fr. Krašan, gimn. profesor v Kranji in okrajni šolski nazornik, je tukajšnjo borno število učnih pripomočkov s prekrasnim slov. Globusom, kojega je g. Tomšič sestavil, pomnožil. Pokazal se je verli gosp. javno, da mu je šola in ljudska omika zelo pri sercu. — Dolžnost me veže, da se blagemu dobrotniku za ta krasni dar javno zahvalim. Zraven pa želim, da bi se še kje drugej kak mili dobrotnik šol tudi naše šole spomnil.

M. Kovšca.

Iz Ljubljane. Učitelji, ki so v letošnjem nadaljnem izobraževalnem tečaju, so: 1. Zorè France iz Spodnjega Tuhinja, 2. Gross France iz Šent-Vida pri Berdu, 3. Koželj Jakob iz Čermošnice, 4. Gerčar Martin iz Čateža pri Trebnem, 5. Berčič Anton, podučitelj v Žireh, 6. Rupnik Janez, podučitelj v Idriji, 7. Kratochwill Anton, podučitelj v Ložkem potoku, 8. Vončina Jožef iz Göttenice, 9. Javoršek Anton iz Planine (Kočevje), 10. Hiti Šimen iz Slapa, 11. Kete Silvester, podučitelj v Bistrici, 12. Vizjak Henrik iz Kamnegorice, 13. Stampa Štefan in Zaspega, 14. Hudovernik Matija iz Žabnice, 15. Peruci France iz Dola (Mariathal), 16. Gros Peter, podučitelj v Št. Vidu pri Zatičini, 17. Brežnik Martin iz Št. Jakoba, 18. Kernec Janez, podučitelj v Iga, 19. Bernot Valentin, podučitelj na Verhnikih, 20. Teršelič Janez iz Velike Doline.

— Odbor učiteljskega društva za Kranjsko je g. dr. Močniku v Gradec to-le slavno pismo poslal:

Blagorodni gospod deželni šolski nadzornik! Slavni šolski pervak!

Novica, da je Njihovo Veličanstvo Vas pri vstopu v pokoj poslavoilo z redom železne krone, je kranjske učitelje zelo, zelo razveselila in vdano podpisani odbor učiteljskega društva za Kranjsko Vam, slavni gospod doktor, v imenu kranjskih učiteljev tej slavni odliki iz serca srečo voši, in to toliko iskreneji, ker Vas kranjsko učiteljstvo časti kot svojega prvega buditelja v speči učiteljski dobi na Kranjskem. Sprejmite, blagorodni gospod, to serčno voščilo v dokaz, da Vas kranjski učitelji zelo spoštujejo in se iz serca radujejo, da se nad Vami slavno spolnuje pregovor: „Zaslugi veneci!“, in dovolite, da Vas učiteljsko društvo za Kranjsko imenuje od danes zana-prej svojega častnega uda.

Bodite dalje blagovoljni kranjskim učiteljem, in dovolite, da bodo vedno Vaši spoštovalci.

Iz odbora učit. društva za Kranjsko.

V Ljubljani, 12. julija 1871.

Diplomo to je prelepo zrisal in spisal naš krasopisec g. F. Stegnar.

— Njihovo c. k. veličanstvo je z najvikšim sklepom 10. t. m. gimnazijskega profesorja v Ljubljani č. g. Janeza Šolar-ja imenovalo deželnega šolskega nadzornika drugega reda (za srednje šole).

— Včeraj začel se je deželni zbor pod predsedništvom dr. Jak. Razlagom. Da bi bil tudi nam učiteljem vgoden!

— **Učiteljem pevcem!** Imena vseh gg. učiteljev pevcev, ki so se oglasili za petje pri „učiteljski besedi“, smo izročili g. A. Nedvedu, kateri je na podlagi tega sestavil ta-le program: 1) „Tovarštvo“, besede A. Praprotnikove, napev A. Nedvedov; 2) „Moj dom“, napev Nedvedov; 3) „Lipa“, nap. Ipavicev; 4) „Tak je krasna“, narodna; 5) „Mojim rojakom“, besede Vodnikove, napev Belarjev; 6) „Zvezdi“, besede Terstenjakove, nap. Ipavicev; 7) „Sveta noč“, po Bethovenovi; 8) „Naglo, bratje!“ nap. Stuncev.

Vsi ti napevi so tako lahki, da jih bodo gg. pevci že pri poskušnji lahko peli, in jim jih tedaj zavoljo kratkega časa ne pošiljamo na dom. Še enkrat vljudno vabimo vse gg. pevce (tudi vse te, ki se niso oglasili), učitelje in učiteljske pripravnike, da bi 27. t. m. obilo prišli k zboru in k uč. besedi.

Odbor uč. društva za Kranjsko.

Premembe v učiteljskem stanu in razpis služeb.*)

Na Kranjskem. G. Jan. Lapajne-tu, učitelju v Idriji podeljena je nadučiteljeva služba v Ljutomeru na Štajerskem, in g. J. Juvan-u, nadučitelju in ravnatelju v Černomlju, učiteljeva služba pri mestnih šolah v Gradcu. G. Karol Krištof, učitelj v Šent-Mihelu pri Novem mestu, je prestavljen na Mirno. G. Jan. Gerstner, konservativist v Pragi, dobil je službo pomočnega učitelja v muzični šoli, in za podučitelje v mestni ljudski šoli v Ljubljani imenovani so gg.: Jož. Majer, učitelj v Zatičini, Val. Kumar, učitelj v Terziču in J. Armič, učitelj v Waldherjevem zavodu v Ljubljani, g. Fr. Raktelju in A. Vizjaku podeljena pa je višja stopnja pri teh šolah. G. Mih. Lazar, vodja in kat. v Kranji, pride za zač. učitelja v pripravniško deklško šolo v Ljubljani.

Učiteljski službi ste razpisani: v Idriji za II. razred s 315 gold. letne plače, z 18 gold. 90 kr. dervarine, s stanovanjem ali povračilom 21 gold. in z zelnikom. Učitelj mora znati slovenski in nemški, na gosli in peti. Prošnje naj se ravna po c. kr. rudarsko vodstvo v Idriji do 12. sept. t. l. („Tov.“ je ta razpis za zadnji list prepozno dobil); v ljudski šoli v Predosljih z 245 gold. 20½ kr. letne plače (z orglarjevo in cerkvenikovo službo). Prošnje se ravna po c. k. okrajnega šolskega sveta v Kranji do 18. t. m.

*) „Tovaršu“ se očita, da ne prinaša vseh prememb, razpisov učiteljskih služeb i. t. d. Kdo bi raji vstrezal svojim tovaršem, kakor „Tovars“, a vsegaveden vendar ni, ter poroča le toliko, kolikor zve in mu je znano. Vse gg. učitelje, ki so udje okrajnih šolskih svetov, vljudno prosimo, da bi vse premembe in sploh znamenite zadeve iz svojih okrajnih sej (na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem) blagovolili pošiljati vredništvu „Učiteljskega Tovarša“, ker le z bratovsko pomočjo more se izvrševati, kar pojedinim močem skoro ni mogoče. Prosimo!

Vredn.

Prošnja. Vse p. n. g. g. naročnike, ki naročnine še niso plačali in vendar „Tovarsa“ prejemajo, prosimo, naj bi svoj dolg kmali poravnali, da razpošiljanje ne zaostane. Tudi vsi listi X. tečaja se še dobivajo.

Listnica. G. Fr. V. v Arn.: „Tov.“ imate plačanega do konec t. l. — G. G. L. v C.: 26. jan. t. l. plačali ste za II. polovico l. 1870., za letošnje leto (1871) ste še na dolgu. — Slavni slov. čitalnici v Terstu: Smo prejeli 10 kr. preveč, kar bode drugo pot k dobremu.